

Kitapçığın amacı disleksinin toplumda ve eğitim camiasında tanınmasını sağlamak ve dislektik çocuklar, aileleri ve öğretmenlerinin tanı öncesi ve sonrası süreçte nasıl bir yol izleyeceklerini öğrenmeleridir.

**Özel Öğrenme Güçlüğü
kesinlikle zeka geriliği değildir.**

TEL: 0 224 711 21 32
Burhaniye Mh. Edirne Cd. No: 13 İnegöl / Bursa
elit.ozel.egitim@hotmail.com

ÖZEL
ELİT ÖZEL EĞİTİM
VE REHABİLİTASYON MERKEZİ

DİSLEKSİ

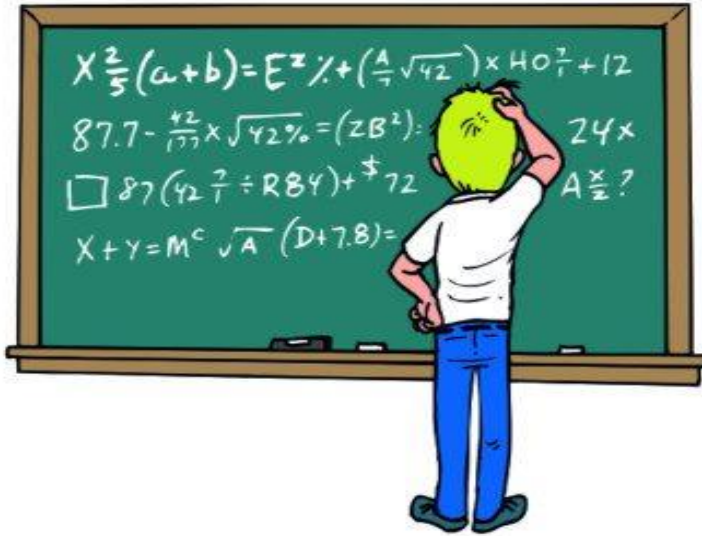
(Özel Öğrenme Güçlüğü)

BİLGİLENDİRME KİTAPÇIĞI

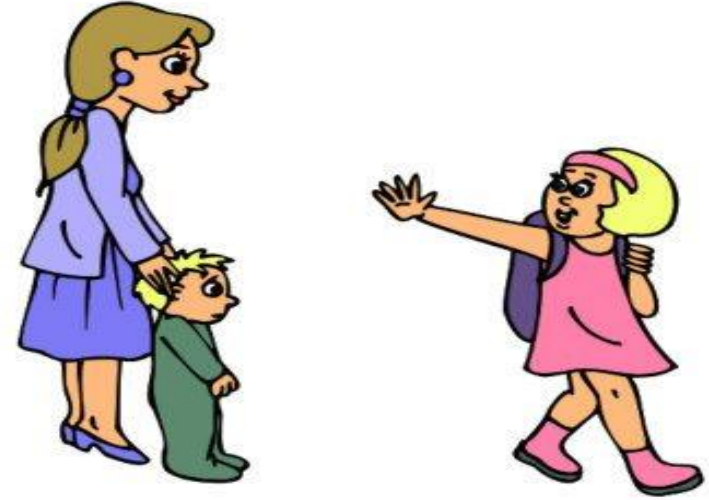
DİSLEKSİ NEDİR?

Disleksi; okuma güçlüğü olarak özel öğrenme güçlüğü tıbbi tanısı içinde yer alır. Matematik alanda yaşanan diskalkuli, yazı alanında yaşanan disgrafi diğer özel öğrenme güçlüğü alt tipleridir. Disleksi yani okuma güçlüğü en sık görülen tip olduğu için genel bir terim olarak dünyada yaygın şekilde özel öğrenme güçlüğü teriminin yerine kullanılmaktadır.

Disleksi; bireyin zekası normal ya da normalin üstünde olmasına rağmen yaşına, zekasına ve verilen eğitim düzeyine göre yeterince öğrenememesi olarak tanımlanmaktadır.

Disleksi dinleme, konuşma, okuma - yazma, akıl yürütme, matematik yeteneklerinin kazanılması ve kullanılmasında önemli güçlüklerle kendini gösterir.

DİSLEKSİNİN NEDENLERİ NELERDİR?

Yapılan bilimsel çalışmalar disleksinin çeşitli genetik ve çevresel etkenlerle oluştuğunu ortaya koymuştur. Hamilelikte sigara ve alkol kullanımı, bazı enfeksiyon hastalıklarını geçirmek, doğumda yaşanabilecek travma, uzamış sarılık gibi etkenlerin disleksiye neden olabileceği ileri sürülmektedir. Anne - babada disleksi olması çocukta okuma bozukluğu gelişmesi olasılığını 5 - 12 kat artırmaktadır.

OKUL ÖNCESİ DİSLEKSİ BELİRTİLERİ NELERDİR?

Geç konuşmak, duyduklarını anlamakta güçlük, yeterli sözcük hazinesini oluşturamamak, sık ve uzun süren telaffuz hataları, olayları sırasıyla anlatamamak, devrik cümle kurmak, kavramları öğrenememe, karıştırma, sırayla saymada güçlük, günleri, ayları sırasıyla öğrenememe, sağını solunu karıştırma, dikkatsizlik, hafıza güçlükleri, şiir, şarkı ezberleyememek, bildiği halde nesne ve kişi adlarını hatırlayamamak, kendi başına giyinip soyunamamak, düğme ilikleyememek, ayakkabı bağlayamamak, makas, çatal, kaşık kullanamamak, kalem kağıdı uygun tutamamak, üçgen, kare gibi şekilleri bakarak kopya edememek, el tercihinde gecikme, ritmik hareket etmekte güçlük, sakarlık, sık düşme, top oyunlarına ilgisizlik ve beceriksizlik, bisiklete binememe, sosyalleşememe, sınırlı ilgi alanı, tek başına oynamayı tercih etme en sık rastlanan okul öncesi disleksi belirtileridir.

OKUL DÖNEMİ DİSLEKSİ BELİRTİLERİ NELERDİR?

Düzgün çizgi çizememe, çizgi çalışmalarında isteksizlik, yeni öğretilen harfleri öğrenememe, harf karıştırma, okumayı zamanında sökememe, okuma hızının artmaması, okumaya karşı isteksizlik, ödevleri çok yavaş ve uzun sürede yapma, ödev başına oturmama, isteksizlik, okuma hataları (ev-ve, çok - koç, 52-25, çaba - baca), okurken ve yazarken harf - hece atlama, kendi okuduğunu anlamama, yazarak ve konuşarak kendini ifade etmekte güçlük, metnin ana fikrini bulmakta güçlük, ileri sınıflarda bile parmak hesabı yapmak, çarpım tablosunu ve saati öğrenememek, problemleri kendi yöntemleriyle çözmek, zamanı ayarlayamamak, işlerini planlayamamak ve yetiştirememek, alfabe-yi sırasıyla sayamamak, haftanın günlerini, ayları sırasıyla öğrenmekte güçlük, sağını solunu hala karıştırma, dikkat ve bellek sorunları nedeniyle verimli çalışamama, koşma, top yakalama, bisiklete binme gibi hareket gerektiren oyunlarda beceri gösterememe, oyun dışında kalma, yaşlıları tarafından oyunlarda tercih edilmeme, beden eğitimi derslerini sevmemektir.

Her dislektik çocukta sayılan disleksi belirtilerinin tümü görülmeyebilir. Ancak tüm dislektiklerin zekalarından beklenenin altında akademik performans göstermeleri ortak özellikleridir.

YETİŞKİNLİKTE DİSLEKSİ BELİRTİLERİ

Disleksi ömür boyu süren bir durumdur. Yetişkinlik döneminin nasıl seyredeceği, disleksinin ne zaman fark edildiğiyle ve gerekli tedbirlerin alınıp destek sistemlerinin oluşturulmasıyla ilgilidir.

Okuma sorunlarının eskisi kadar olmasa bile doğru ve hızlı okumakta güçlük şeklinde devam etmesi, kendini yazılı ve sözlü ifade etme, uygun dil bilgisi kullanma, topluluk önünde ya da telefonda konuşmakta güçlük, esprileri anlayamama, yüz ifadelerini ve vücut dilini yorumlamakta güçlük, sağını - solunu halen karıştırma, zamanı ve günleri karıştırma, yön bulma güçlüğü, her zaman geçtiği yolları bile kolayca karıştırabilme, halen parmakla hesap yapmak zorunda kalma, çarpma yerine sayıları alt alta yazarak toplamak zorunda kalma gibi matematikle ilgili beceri sorunlarının iş ve sosyal hayatı olumsuz etkilemesi yetişkinlikteki disleksi belirtileridir.

İş hayatında işlerini planlayamamak, zamanında işini yetiştirememek, rapor yazamamak, gerekli bilgi ve numaraları öğrenememek, kişilerin ismini hafızada tutamamak, teslim tarihlerini hatırlayamamak, randevuları kaçırmak, öncelikleri belirleyememek, ayrıntılara takılıp esas işi bitirememeye neden olup tutarlı ve uzun süreli bir iş hayatının olmaması, yeni ortamlara yeni iş taleplerine yeni sosyal mücadelelere alışmada güçlük de yetişkinlik yaşamını etkileyen disleksi belirtileridir.

5

DİSLEKSİ TANISI NASIL KONUR?

Disleksi (Özel Öğrenme Güçlüğü) tanısını çocuk psikiyatrisi uzmanı koyar. Tanı aşamasında öğrenmede sorunlara yol açan diğer hastalık ve durumların ayırıcı tanısını yapar. Disleksiye eşlik eden tanıları da saptar ve bu tanıların tedavisini yapar.

DİSLEKSİ NASIL TEDAVİ EDİLİR?

Disleksinin tedavisi psiko-eğitsel müdahalelerle olur. Bunlar kaynaştırma tedbirleri, günlük yaşam düzenlemeleri ve özel eğitimden oluşur. Tıbbi olarak Disleksi (Özel Öğrenme Güçlüğü) tanısı konduktan sonra psiko-eğitsel değerlendirme yapılması gerekir.

DİSLEKSİDE AİLENİN GÖREVİ NEDİR?

Öğrenme sorunu yaşayan çocuğun ebeveynlerine düşen görev öncelikle sınıf öğretmeni ile işbirliği içine girip sorunun kaynağını tespit edebilmektir. Sınıf içi müdahalelerle çözümlenemeyen öğrenme sorunları için ebeveynlerin atması gereken ikinci adım bir çocuk ve ergen psikiyatristine başvurmak olmalıdır.

Disleksi tanısı konması sonrasında Rehberlik Araştırma Merkezi'ne başvurup, eğitsel değerlendirme ve tanılamamanın yapılmasını sağlamalıdır. Eğitsel değerlendirme sonucu verilen karara uygun olarak okulda alınması gerekli tedbirleri sınıf öğretmeni ve okul rehber öğretmeni ile planlanmalıdır. Öğretmen ve okul idarecilerinin uygulama konusunda bilgi ve deneyimleri olmayabilir. Bu durumda Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nden yardım alınabilir.

Bu süreçte ebeveynler disleksi konusunda bilgi edinmeli, kendileriyle benzer sorunları yaşayan ailelerle tanışmalı, çocuklarının yasal haklarını öğrenmelidirler.

6

DİSLEKSİDE OKULUN GÖREVİ NEDİR?

Sınıf öğretmeni ilk olarak öğrencisinde fark ettiği sorunları aile ile paylaşmalıdır. Öğretmen öğrencisiyle ilgili topladığı tüm bilgileri rehberlik ve psikolojik danışma servisi ile paylaşmalı, önerilerine başvurmalıdır. Tedbir alınmasına rağmen öğrencide istenen düzeyde gelişim kaydedilmediği takdirde eğitsel değerlendirme ve tanılamamanın yapılması amacıyla, öğrenciyle ilgili “Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu”nu doldurarak okul idaresine teslim etmelidir.

Okul rehber öğretmeni; sınıf öğretmeniyle işbirliği içinde öğrenciye ilişkin bilgi toplar ve öğrencinin ihtiyaçlarını değerlendirir. Aileye, öğrenciye, öğretmenlere ve gerektiğinde okul personeline öğrencinin sorunların çözümüne yönelik destek sağlar.

Okul yönetimi sınıf öğretmeni tarafından öğrenciyle ilgili doldurulan “Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu” kendilerine ulaştığında, öğrencinin sorununun eğitsel açıdan tanılanması için formu RAM bünyesinde oluşturulan **Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu**'na resmi yazı ile gönderir.

DİSLEKSİDE REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZİNİN (RAM) GÖREVİ NEDİR?

RAM'nde bulunan *Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu*'nca öğrencinin eğitsel açıdan değerlendirme ve tanılanması yapılır. Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama; eğitsel amaçla bireyin tüm gelişim alanındaki özellikleri (motor gelişim-sosyal ve duygusal gelişim, dil gelişim, zihinsel gelişim) ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçlarının belirlenerek, bireyin mümkün olduğunca yetersizliği olmayan akranları ile bir arada olmasını sağlayan eğitim ortamına yani *kaynaştırma eğitime* ve *özel eğitim hizmetine* karar verilmesine denir.

RAM'da eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda; özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için “**Özel Eğitim Değerlendirme Kurul Raporu**” hazırlanır. Bu rapor ile öğrencinin gereksinimi olan “**Kaynaştırma Kararı**” ve / veya “**Özel Eğitim Hizmeti Kararı**” alınır.

DİSLEKSİDE KAYNAŞTIRMA UYGULAMALARI

Kaynaştırma Yoluyla Eğitim; öğrencinin eğitimini yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak, kendi devam ettikleri okullarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu "3N Kaynaştırma Kılavuzunda" dislektik öğrenciler için de aileler ve öğretmenlere yönelik kaynaştırma uygulama önerileri belirtilmektedir.

Kaynaştırma uygulamalarıyla dislektik öğrenciler yetersizlik alanlarında geliştirilirken, disleksi nedeniyle yaşadıkları öğrenme güçlükleri nedeniyle oluşabilecek olumsuzluklardan korunarak, yaşatlarında kopmadan, akademik başarıları düşmeden, özgüvenli bir şekilde eğitim hayatlarına devam edebilmektedirler.

DİSLEKSİDE ÖZEL EĞİTİM UYGULAMALARI NELERDİR?

Disleksiye neden olan algı sorunlarının giderilmesi, okuma-yazma ve matematik becerilerinin gelişmesi, sonuçta dislektik öğrencinin akademik ve psikososyal gelişimi için özel eğitim temel yaklaşımdır.

RAM tarafından "Özel Eğitim Hizmeti" kararı alındığında dislektik öğrenci için ücretini devletin karşıladığı özel eğitim süreci başlayabilir. Özel eğitim hizmeti Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinden alınır. Bu merkezlerde Milli Eğitim Bakanlığınca oluşturulan "Özel Öğrenme Güçlüğü Çerçeve Programı" uygulanır.

DİSLEKSİDE SINAVLAR NASIL UYGULANIR?

Dislektik öğrencilerin sınavları, okulda uygulanan kaynaştırma programına uygun olarak öğrencinin belirlenen düzeyine göre yapılır.

Okuma – yazma güçlüğü olan öğrenciler için sınavda okutman – yazman yardımı alınır ya da öğrencinin değerlendirilmesi sözel yapılır. Yazman desteği alınamazsa öğrenciye ek süre verilir.

Öğrenci yazılı ifadede sorun yaşıyorsa, sözlü, kısa cevaplı, çoktan seçmeli ya da boşluk doldurma sorularla değerlendirilir. Gerekirse öğrenci sınava bireysel olarak alınır.

Hem yazılı hem sözlü ifade güçlüğü olan dislektik öğrenciler ise sınıf içi performanslarına göre değerlendirilirler.